

Jana Šmolková

Malička, grafička, keramička a pedagožka Jana Šmolková se narodila 5. května 1942 v Ostravě. V letech 1959 až 1964 studovala na Katedře výtvarné výchovy Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (František Bělohávek, Vladimír Navrátil, Alois Kučera, Aljo Beran, Miroslav Štolfa, Stanislav Vymětal). V letech 1964 až 1997 působila jako pedagog na Základní umělecké škole v Moravské Ostravě. Samostatně vystavuje od roku 1977 (17 výstav), kolektivních výstav se účastní od roku 1966 (37 výstav v tuzemsku, Chorvatsku, Kanadě, Polsku a Rakousku). Svými díly je zastoupena v řadě veřejnoprávních a soukromých sbírek v ČR a zahraničí. V letech 1968 až 1972 byla kandidátkou SČSVU, od roku 1990 členka Unie – Sdružení výtvarných umělců a teoretiků v Ostravě. Žije a pracuje v Ostravě.

Když jsem se vydala brzo ráno za obrazy Jany Šmolkové, věděla jsem, že je musím poctivě obhlédnout, zopakovat si známé a seznámit se s novými. Váhala jsem však už cestou, co se dá říci znova o tvorbě, kterou jsem se snažila uvést na autorčině výstavě před dvěma lety. Všechno se ale utírdilo přímo z malby samé, i když převážily otevřené otázky a nedokončená hledání.

Janiny práce – podobně jako tvorba jiných autorek – vnucují jakousi svůdnost okomentovat je jako projev ženské tvorby. Znak „ženského“ projevu však musíme odmítnout, protože žádnou zvláštní charakteristiku tohoto druhu v její práci nenajdeme. Druhým určujícím znakem by mohla být ukotvenost v místě, kde malička a keramička žije, tedy v Ostravě. Ovšem ani jakoukoli regionální charakteristiku nelze v jejích obrazech vystopovat. Všechny rysy, které její tvorba má, vycházejí z široce založených prožitků, z mentálních cest neomezenou představitelstvem, ale i náhod, které samotný tvůrčí proces přináší.

Základním motivem obsahovým i formálním je odkrývání. Jde o téma, v jehož okruhu autorka naviguje prvotní hledání a částečné nacházení odpovědí prostřednictvím originálních výtvarných technik a postupů.

Hlavními aktéry ve hře, která provokuje i naši zvědavost, je lidská postava. Uvádí do pohybu cyklus *Lidská komedie*, která je v Janině podání nejen vážným dramatem bytí, ale také výtvarným dějem obdařeným humorem i špetkou ironie. (Název souboru by ostatně mohl obejmout všechny autorčiny práce.) *Torzo dnů* představuje seriál, kde se jednotlivé fragmenty reálného světa proměňují do fragmentů malířských. Ve vrstvách, které odkrývají další a další odlišně strukturované plochy, se prolamují imaginární prostory. V jednom z nich vystupuje hlavní postava – rudá skvrna v dialogu s kresebnými „stíny“. Kdo je jejím „padlým“ protějškem v průrvě, která pokračuje už mimo plochu vlastního obrazu? Jde o drama osudovosti, předurčenosti, jehož naplnění se jedinec nemůže vzepřít? V další scéně se vynořují a ztrácejí zcela konkrétní, ale

i bezvaré neurčité útržky. Torza těl vyjadřují napětí, zatímco neidentifikovatelné části plují obrazem tiše a bezcílně. Vše se pohybuje v jakémsi bezčase, které evokuje barevně monochromní, ale bohatě strukturovaná plocha.

Další série obrazů se od ostatních odlišuje nápadnými kulovitými tvary. V *Polibku*, který se zároveň jeví jako střet a zápas, do sebe narážejí a navzájem se zmocňují muž a žena, drsně a živočišně. Jde o autorčinu variantu symbolistního rodinného tématu, které na zlomu 19. a 20. století vstoupilo do sochařství i malířství. Jako dvojice souladná či polarizovaná se pár objevuje i v kompozicích, které je třeba vlastní imaginací doplňovat. I v těchto případech používá autorka nápovědy v podobě torz nebo těl, která přesahují rámec obrazu (*Svalovec, Útěk, Samson, Letící torzo...*). Figurální kompozice je také základem cyklu *Okna*. Má – zdá se – společné východisko s použitím výše zmíněných torzálních tvarů. Umožňuje soustředění na detail, tentokrát jasně označený rámem „okna“. Ten označuje průhled a otevírání obrazové plochy do dalšího prostoru, podobně jako daleko volněji pojaté průlomy do hloubky v cyklu *Lidská komedie*. Jen malířské prostředky jsou odlišné. Opakuje se tedy znovu téma odkrývání. Jana je vyjadřuje také čistě výtvarnými prostředky. Kromě strukturální malby je to především dekalk nebo kombinované techniky, jimž slouží nekonvenční materiál podkladu stejně dobře jako práce s barevnou hmotou a linií.

Ne všichni umělci rádi vysvětlují svou tvorbu, protože nejspíš nechtějí převádět vizuální sdělení do jiného sdělení slovního. Jana Šmolková k tomuto typu patří. Některé obrazy velkých formátů komentuje jen úsporným „vždyť to jsou jen polotovary... pak tam třeba něco uvidím a dopracuji to...“ Nezasťává, že její práci napomáhá náhoda, moment, který si ne vždy sama promyšleně vytýčí. Ale umí ho ve prospěch – často velmi lyrických nebo naopak epických – obrazů využít.

Marie Šťastná, červen 2009

Galerie Magna, Bieblova 3, 702 00 Ostrava / výstava potrvá od 6.1. do 10.2.2010

Tento projekt je realizován za finanční podpory statutárního města Ostravy a Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz

Lidská komedie, 2009, kombinovaná technika, 75 x 50 cm